

กฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ MODEL LAW FOR ORGANIZATION ESTABLISHMENT TO TESTIFY ELECTRONIC EVIDENCE

ชัชพงศ์ เชื้อดี

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Chudtapong Chuedee

Faculty of Law at Sripatum University Paholyothin Jatujak Bangkok 10900

E-mail : art_kingaha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์โดยมีกฎหมายรองรับ อันสืบเนื่องมาจากปัญหาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรม การวิจัยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วม ออกแบบ ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็น

ข้อค้นพบจากการวิจัย คือ พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ขาดความน่าเชื่อถือในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นศาล จึงจัดทำกฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีโครงสร้างองค์กร ประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับ คณะกรรมการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ คณะทำงานตรวจสอบตามประเภทของพยาน กระบวนการดำเนินการตรวจสอบ ผลการตรวจสอบความรับผิดชอบ และเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ผูกมัดให้ศาลต้องปฏิบัติตาม โดยให้เป็นองค์กรสังกัดสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

ข้อเสนอแนะของการวิจัย คือ ให้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ การมีนโยบาย และการบริหารจัดการเพื่อให้มีการตรวจสอบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของพยาน ข้อเสนอแนะหัวข้อทำวิจัยต่อไป คือ การจัดตั้งศาลพิจารณาคดีไซเบอร์

คำสำคัญ : กฎหมายต้นแบบ พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ องค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ การตรวจสอบ

Abstract

The objective of this research is to establish an organization to testify electronic evidence with legal support. This is due to the reliability issue of electronic evidence in the judicial process. The research uses qualitative research methods consisting of document research, in-depth interviews, involvement in design or co-design, and listening to opinions.

The research found that electronic evidence was insufficient to testify facts in the court. Therefore, the researcher prepared a model law for the establishment of an organization to testify electronic evidence with an organizational structure. The organization consists of the supervisory board, the electronic evidence certification board, the examining the type of witness working group, the process of conducting an investigation, the investigation results, and as evidence that does not bind the court to follow. It acts as an organization under the Institute of Forensic Science, Ministry of Justice.

The suggestion of the research is to get the Royal Decree in establishing an organization to testify the electronic evidence, establishing policies, and management in order to allow the testifying of electronic evidence and build the trust of witnesses. Further suggestion for the next research topic is the establishment of a cyber-court.

Keywords : model law, electronic evidence, organization to testify electronic evidence in criminal cases, investigation

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การรับและการส่งข้อมูล การติดต่อสื่อสาร หรือการส่งและการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและธนาคาร อีกทั้งเป็นส่วนหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการปฏิรูปประเทศเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งก่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อความมั่นคงทั้งในภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาองค์กรของตน ในขณะที่เดียวกันเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ก็สามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกในการกระทำความผิดได้ เช่น การฉ้อโกง หรือการทำลายระบบ หรือการทำลายข้อมูลซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากทุกระบบได้ถูกควบคุมด้วยคอมพิวเตอร์ทั้งสิ้น และถือว่าเป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่เรียกว่าอาชญากรรมทางไซเบอร์หรืออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ แต่ที่เป็นปัญหาต่อการปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้ก็คือการหาพยาน

หลักฐานที่ใช้ในการกระทำความผิดเป็นเรื่องยุ่งยากมากเพราะเป็นการกระทำความผิดที่ใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือซึ่งมีความซับซ้อนและสามารถทำลายได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีเป็นเรื่องใหม่สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะศาลที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีที่จะตัดสินคดีได้ก็เมื่อรับฟังพยานหลักฐานที่เชื่อถือได้จากทั้งฝ่ายที่เป็นโจทก์และฝ่ายจำเลยที่จะนำพยานหลักฐานมาหักล้างกัน จึงเป็นปัญหาว่าพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ของฝ่ายใดทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยจะน่าเชื่อถือและรับฟังได้มากกว่ากัน และแม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะพยานจะให้ใช้พยานผู้เชี่ยวชาญได้แต่ก็มีปัญหาความขัดแย้งในแนวคิด ทฤษฎีและหลักการของพยานผู้เชี่ยวชาญที่อาจจะแตกต่างกันและไม่มีสิ่งใดที่สามารถจะยืนยันว่าผู้เชี่ยวชาญฝ่ายใดถูกต้องมากกว่าจึงเป็นปัญหาลำดับสำหรับผู้พิพากษาในการชั่งน้ำหนักพยาน² ผลที่เกิดขึ้นก็คือการต่อสู้กันด้านพยานหลักฐานอาจสร้างความสับสนให้แก่ผู้พิพากษาได้จึงเป็นไปได้ตามหลักการพิจารณาาคดีอาญาที่ว่าในกรณีเป็นที่สงสัยในพยานหลักฐานแห่งคดีอาญาแล้วศาลจะพิจารณายกฟ้องดังมีสุภาษิตกฎหมายกล่าวไว้ว่า “ปล่อยคนผิดร้อยคน ยังดีกว่าลงโทษผู้บริสุทธิ์หนึ่งคน” ผลที่ตามมาคือผู้กระทำความผิดจะไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิดเพราะคิดว่าอาจมีโอกาสรอดพ้นโทษได้

จากสภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้การสร้างความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์นี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายประเทศและก็มีบางประเทศแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดตั้งองค์กรทำหน้าที่ในการให้การรับรองพยานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในพยานหลักฐานแก่ศาล ซึ่งการวิจัยนี้มีแนวคิดว่าจะปัญหาการกระทำความผิดอาญาโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้พยานหลักฐานที่ไม่สามารถสร้างให้ศาลยอมรับฟังและเชื่อถือได้ว่ามีการกระทำความผิดอาญาจริงนั้นสามารถจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการจัดให้มีองค์กรที่จะทำหน้าที่รับรองพยานหลักฐานที่เป็นพยานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีแนวทางและรูปแบบของต่างประเทศในการสร้างรูปแบบขององค์กรเพื่อนำไปสู่การจัดทำกฎหมายรองรับองค์กรนั้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาและวิจัยหลักการ และแนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์และผลกระทบจากพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบขององค์กรการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และจัดทำองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

² อุคม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2562) 198-199.

4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้าง องค์ประกอบของกฎหมายการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

5. เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) จัดตั้งองค์กรรับรองพยานอิเล็กทรอนิกส์

สมมติฐานของการศึกษา

การทำให้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มีความน่าเชื่อถือโดยการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนที่จะนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมพร้อมมีกฎหมายต้นแบบเพื่อจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย คณะกรรมการกำกับ คณะกรรมการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ คณะทำงานตรวจสอบตามประเภทของพยาน กระบวนการดำเนินการตรวจสอบ ผลการตรวจสอบ ความรับผิดชอบ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ที่จะนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรม

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยนี้ศึกษาจากสภาพปัญหาการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้นถือว่ามีความสำคัญในการนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่กระบวนการพิสูจน์ข้อเท็จจริง การได้มาซึ่งพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันไม่มีการรับรองความถูกต้องแท้จริง การศึกษาและวิจัยนี้จึงมีแนวทางจัดทำองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการดำเนินคดีเป็นธรรม โดยนำเอา หลักการ และ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบและกฎหมายของต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ และจัดทำเป็นกฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คำตอบที่ได้จากการวิจัย คือ กฎหมายต้นแบบเพื่อการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นประโยชน์ในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่นำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ทำให้ไม่ต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาความถูกต้องแท้จริง การแก้ไขเปลี่ยนแปลงของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม ลดปัญหาการให้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการทำหน้าที่นำสืบความถูกต้องแท้จริงที่มีความเห็นไม่ตรงกัน และทำให้ศาลมั่นใจในการตรวจพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่นำไปใช้

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (documentary research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอื่น ๆ ได้แก่ รายงานวิจัย ตำรา รายงานการประชุมสัมมนา และวิทยานิพนธ์และบทความ รวมทั้งเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการรับรองพยานหลักฐาน การจัดตั้ง และการดำเนินงานองค์กรเพื่อการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการพิจารณา การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำ co-design เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและรูปแบบขององค์กร และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) เพื่อให้ได้มาซึ่งกฎหมายต้นแบบเพื่อจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

สภาพปัญหาของการวิจัย

ปัญหาของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ คือ หลักฐานในการกระทำความผิดที่อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า และสามารถแสดงผลผ่านเทคโนโลยี เป็นการบันทึกการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด เมื่อมีการกระทำความผิดโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการกระทำความผิด หลักฐานในการกระทำความผิดนั้นจะถูกบันทึกเป็นอยู่ในระบบเทคโนโลยี หรืออุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่ใช้ขึ้น บางครั้งไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า ต้องอาศัยอุปกรณ์และเครื่องมือในการค้นหานำมาใช้เพื่อให้เข้าไปถึงข้อมูลที่บันทึกการกระทำความผิดนั้น ซึ่งมีความสำคัญในการนำมาพิจารณาคดีของผู้ที่กระทำความผิด แต่ด้วยลักษณะของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการแก้ไข เปลี่ยนแปลงรวมถึงการถูกทำลายได้ตลอดเวลา³ การนำออกมาใช้เป็นพยานหลักฐานจึงต้องมีการแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความถูกต้องแท้จริง ไม่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังสามารถชี้ให้เห็นถึงการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนั้นได้ และสามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีส่วนสำคัญในการพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรมได้

จากการวิจัยพบว่า พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ยังไม่มีกฎหมายกำหนดการนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไว้อย่างชัดเจน ทำให้การนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมนั้นต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาและให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ต่อศาล ซึ่งความเห็นของผู้เชี่ยวชาญอาจมีความแตกต่างกัน อาจทำให้ศาลเกิดความสับสนในความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว จนส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น การรับรองความถูกต้องแท้จริงให้กับพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ก่อนที่จะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะทำให้เกิดความชัดเจน และมั่นใจในการนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์แต่ละชนิดมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้จึงนำไปสู่การรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

³ พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบาย พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (1 มกราคม 2561) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม < http://www.mict.go.th/download/law/38_.pdf>.

การวิจัยได้ข้อค้นพบ สรุปได้ว่า การกำหนดกระบวนการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างขององค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อทำหน้าที่ในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1. รูปแบบองค์กร

ปัจจุบันองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยนั้นยังไม่มีการจัดตั้งขึ้นมา และไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่ในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้เกิดปัญหาความเชื่อมั่นในการนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรม เมื่อมีการกระทำความผิดที่อาศัยเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนในการกระทำความผิดเกิดขึ้น การค้นหาพยานหลักฐานที่นำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมอาจมีหลายส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ หรือภาคเอกชน เช่น ทนายความ หรือบุคคลที่ผู้ตกเป็นผู้ต้องหา ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ในการพิสูจน์ในกระบวนการ พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่มีกระบวนการรับรองที่ถูกต้องแท้จริงที่สามารถเข้าถึงได้ตามหลักความเท่าเทียมกันในกระบวนการยุติธรรม และช่วยพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของฝ่ายสืบสวนในระบบงานยุติธรรม⁴

การเป็นองค์กรภาครัฐ เนื่องจากหน้าที่ของรัฐเป็นหน่วยงานที่ใช้อำนาจในการตรวจพิสูจน์ และให้การรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ รัฐจึงควรทำหน้าที่ในการสร้างความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมของฝ่ายผู้กล่าวหา นอกจากนี้ยังเป็นความสะดวกของเจ้าหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน ในการติดต่อสื่อสารและรวดเร็วในระบบยุติธรรม อีกทั้งการพัฒนาระบบการตรวจสอบและควบคุมการทำงานได้ และเป็นไปตามในประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการปรับสมดุลและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยทางด้านกฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม อีกทั้งรัฐเป็นส่วนหนึ่งฐานข้อมูลที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น ข้อมูลส่วนบุคคล ภาพจากกล้องวงจรปิดในที่สาธารณะ ซึ่ง

⁴ รพีพัฒน์ ศรีศิริรักษ์ ชีระวัฒน์ จันทิก, “ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของฝ่ายสืบสวนในระบบงานยุติธรรม” (2560) 8:1 วารสารคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 1, 1-11.

สอดคล้องกับ สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ที่ให้หน่วยงานที่มีข้อมูลนั้นเป็นผู้รับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเอง และด้วยเหตุผลของตัวข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นเองที่สามารถถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสูญหายจากการย้าย หรือโอนถ่ายข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น

ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ นั้นได้กำหนดการดำเนินการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้ร้องขอไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน ตามหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม Right to Fair Trial⁵ หรือความเท่าเทียมกันในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน ก็สามารถที่จะนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาในห้องศาลได้ทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์และรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างเท่าเทียมกัน

2. องค์การกำกับ

ด้วยภารกิจขององค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ มีหน้าที่ในการตรวจและรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะเพิ่มความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการนำมาพิสูจน์หาผู้กระทำความผิดได้ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลจึงเป็นหน่วยงานที่เข้าใจในกระบวนการยุติธรรม มีความรู้ และมีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี และหลักสำคัญคือ จะต้องสามารถทำงานได้โดยไม่ถูกแทรกแซงโดยกระบวนการยุติธรรมใด จึงเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม และเป็นหน่วยงานหนึ่งของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำให้องค์กรสามารถเข้าถึงได้จากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ล้วนแต่เป็นฝ่ายรวบรวมพยานหลักฐานของทางฝ่ายรัฐทั้งสิ้น จะทำให้การทำงานสามารถตรวจสอบได้ตามทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) ที่จะสามารถกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติงาน อีกทั้งการควบคุมการตรวจพิสูจน์ให้ไปอย่างมีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในกระบวนการยุติธรรมต่อไป และหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม Right to Fair Trial เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความยุติธรรมและสันติภาพหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรมเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำรงรักษาไว้เพื่อความสงบเรียบร้อยของสังคมป้องกันการใช้อำนาจตามอำเภอใจ (Abuse of Power) ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะได้รับการปฏิบัติด้วยกระบวนการทางกฎหมายที่ชัดเจน แน่นอน คาดหมายได้ และเป็นธรรมอีกด้วย

3. การตรวจสอบการดำเนินการขององค์กร

เมื่อมีการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นแล้ว การตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรเป็นสาระสำคัญที่จะตรวจสอบความโปร่งใสในการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ เป็นการวัดและประเมินผลการดำเนินการขององค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปอย่างสุจริตและ

⁵ น้าเท่ มีบุญสร้าง, “หลักการพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” (2557) 33:3 วารสารธรรมศาสตร์ 53-72.

เป็นธรรมเนียม การดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการขององค์กรนี้จำเป็นที่จะต้องเป็นการตรวจสอบทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยมีการตรวจสอบภายในเป็นการตรวจสอบเบื้องต้นตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ภายในองค์กร ซึ่งก็จะสร้างความเชื่อถือในการใช้อำนาจหน้าที่แก่บุคคลภายนอก ส่วนการตรวจสอบจากภายนอกองค์กรที่ดำเนินการตรวจสอบจะเป็นรูปแบบของคณะกรรมการ

การดำเนินการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นเรื่องของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ผู้วิจัยจึงมีการเสนอให้มีการตรวจพิสูจน์เป็นคณะ 3 คน เพื่อไม่ให้เกิดการผูกขาดในการตรวจพิสูจน์และการตัดสินใจในการทำงาน โดยกำหนดให้มีการทำงานด้วยกันเอง อีกทั้งเมื่อมีการตรวจพิสูจน์และรับรองพยานหลักฐานเรียบร้อยแล้วต้องจัดทำรายงานตรวจพิสูจน์เสนอแก่คณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและรับรองอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้มีการวินิจฉัยถึงความถูกต้องแท้จริงที่ทำการตรวจพิสูจน์นั้น เป็นไปตามหลักการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างกัน และเมื่อคณะกรรมการตรวจพิสูจน์ได้รับรายงานการตรวจพิสูจน์แล้วก็จะนำเสนอต่อคณะกรรมการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

4. กระบวนการวิธีดำเนินการรับรอง

พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกับพยานหลักฐานทั่วไป คือสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลง และถูกทำลายได้โดยง่ายและตลอดเวลา ซึ่งในการกำหนดกระบวนการและวิธีการดำเนินการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้นต้องคำนึงถึงประเภท และชนิดของตัวพยานหลักฐานที่สามารถนำมาตรวจพิสูจน์ได้ และภายหลังกระบวนการตรวจพิสูจน์จะต้องอยู่ในรูปแบบหรือสภาพที่ไม่เปลี่ยนแปลง การมีองค์กรเข้ามาทำหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์จะต้องมีการกำหนดกระบวนการในการตรวจพิสูจน์ให้มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ทั้งต้องดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย หรือเกิดการสูญหายของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาตรวจพิสูจน์

องค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เป็นองค์กรที่เข้ามาสนับสนุนการตรวจพิสูจน์และรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม ต้องคำนึงถึงหลัก Chain of custody หรือหลักการในการพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหมายถึง ขบวนการในการปฏิบัติงานกับพยานหลักฐาน ในกรณีของการพิสูจน์พยานหลักฐานทางดิจิทัล (Digital Forensics) จะเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บหลักฐาน การควบคุมการเข้าถึง การส่งต่อ-รับมอบ ในกรณีที่มีการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ไปจนถึงการทำลายพยานหลักฐาน โดยในทุกขั้นตอนต้องมีการบันทึกการดำเนินงานอย่างละเอียด และมีการลงชื่อผู้รับผิดชอบเพื่อเป็นหลักฐาน ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจได้ว่า พยานหลักฐานทางดิจิทัลหรือพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้อง และไม่มี การเปลี่ยนแปลงหรือสูญหาย ซึ่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดของผลการตรวจพิสูจน์ได้ ถือเป็นหลักที่ใช้

ในการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริง และความไม่เปลี่ยนแปลงของพยานหลักฐานที่เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดกระบวนการในการตรวจพิสูจน์ดังต่อไปนี้

ในกระบวนการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีกระบวนการที่มีลักษณะเฉพาะเนื่องจากพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การตรวจและรับรองพยานหลักฐานดังกล่าวจึงต้องมีมาตรการที่ต่างจากการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทั่วไปและได้กำหนดไว้ในร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... โดยมีกระบวนการดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1) คณะตรวจสอบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น

เนื่องจากพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์สามารถถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย การนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มาให้เจ้าหน้าที่ในการตรวจพิสูจน์ เจ้าหน้าที่ต้องเข้าตรวจสอบความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานก่อนว่า สามารถที่จะตรวจสอบได้หรือไม่ กรณีที่รับมาแล้วแต่ไม่สามารถตรวจสอบได้อันเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์ของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น จะทำให้กลายเป็นความผิดของเจ้าหน้าที่องค์กร ดังนั้น การตรวจสอบความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำในเบื้องต้นเมื่อสามารถเห็นถึงความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ก็ดำเนินการในการจัดทำสำเนาหรือการจับเก็บต้นฉบับพยานหลักฐานถือเป็นขั้นตอนที่ต้องมีมาตรฐานเพื่อใช้ในการตรวจสอบการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในภายหลังได้ และการยืนยันวาระหว่างกระบวนการที่มีการตรวจสอบเกิดขึ้นนั้น พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือเพื่อเป็นกรณีที่มีความผิดพลาดเกิดขึ้นจากการตรวจพิสูจน์ทำให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เกิดความเสียหาย หรือสูญหายไป ก็สามารถนำต้นฉบับ หรือทำสำเนาเพื่อนำมาตรวจพิสูจน์ตามขั้นตอนได้ต่อไป

2) คณะการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

กระบวนการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเพื่อไม่ให้พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์มีการเปลี่ยนแปลงและมีการตรวจสอบให้ชัดเจน ตั้งแต่ต้นทางไปยังปลายทางหรือการทำการรายงานการตรวจพิสูจน์ ในแต่ละกระบวนการขององค์กร สร้างความมั่นใจในการนำพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอเป็นกระบวนการตรวจสอบพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ และกระบวนการตรวจสอบการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เพื่อเป็นไปตามมาตรฐานการพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ และตามหลัก Chain of Custody ซึ่งกระบวนการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นี้ อาจมีการแบ่งความเชี่ยวชาญออกเป็นแต่ละด้าน โดยจากข้อมูลที่ศึกษาและสอดคล้องกับในต่างประเทศนั้น ได้แบ่งประเภทพยานหลักฐานออกตามความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ประเภทของพยานหลักฐานจำเป็นที่จะต้องมีความหมายโดยตรงในการดำเนินการเนื่องจากมีลักษณะการใช้ในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน การใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมสำหรับการตรวจสอบที่ไม่เหมือนกัน

3) คณะจัดทำรายงานการตรวจพิสูจน์

ขั้นตอนการจัดทำรายงานการตรวจพิสูจน์ ถือเป็นการนำรูปแบบ ลักษณะ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในภาษาคอมพิวเตอร์ที่อ่านและเข้าใจโดยผู้เชี่ยวชาญ ออกมาเป็นตัวหนังสือให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ โดยมีการจัดทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งหมายถึง รายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ให้ต้องลงรายละเอียด จากการตรวจพิสูจน์ให้อย่างชัดเจน ทำให้รายงานฉบับนั้นสามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้ และสามารถรู้ถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้ในภาษาคอมพิวเตอร์ ทำให้เป็นที่น่าเชื่อถือในกระบวนการตรวจพิสูจน์ การใช้เครื่องมือและวิธีการตรวจพิสูจน์ที่เชื่อถือได้ โดยจัดทำในรูปแบบลายลักษณ์อักษรโดยมีรายละเอียดกล่าวในรายงานต่อไปนี้ เช่น ประวัติและประสบการณ์ของผู้ตรวจพิสูจน์ เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ วิธีที่ใช้ในการยืนยันความถูกต้อง กระบวนการที่ใช้ในการตรวจพิสูจน์ รายงานการค้นพบของผู้ตรวจพิสูจน์ และข้อมูลที่ได้จากการตรวจพิสูจน์ เพื่อนำเสนอไปยังคณะกรรมการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

5. ความรับผิดชอบ

การจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ได้มีการดำเนินการโดยมีการกำกับดูแล และการบริหารงานภายในองค์กร ลงไปเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในแต่ละส่วน ซึ่งในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ สามารถให้ทั้งคุณและโทษแก่ผู้กระทำผิด กล่าวคือ การรับรองพยานหลักฐานย่อมทำให้ศาลเชื่อและรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาโทษผู้กระทำผิด ในทำนองเดียวกันการไม่ให้การรับรองพยานหลักฐานย่อมทำให้ผู้กระทำผิดรอดพ้นจากการถูกลงโทษได้เช่นกัน จึงเป็นช่องทางให้แก่เจ้าหน้าที่ในองค์กรนี้สามารถใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ชอบเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ไม่พึงจะได้ ดังนั้นการจะสร้างความน่าเชื่อถือแก่องค์กรจึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ (Accountability) หากพบจากการตรวจสอบและพิสูจน์พยานหลักฐานที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือถูกสร้างขึ้นมา และมีการรับรองว่าพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องแท้จริง หรือไม่รับรองพยานหลักฐานนั้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่กระบวนการยุติธรรม โดยผู้ที่จะต้องมีความรับผิดชอบนั้นเป็นทั้งตัวองค์กรและเจ้าหน้าที่ขององค์กร และรับผิดชอบทั้งทางอาญาและทางแพ่งขึ้นอยู่กับความเสียหายที่เกิดขึ้น แนวทางความรับผิดชอบเช่นนี้ในประเทศสิงคโปร์มีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาไว้ เพื่อเป็นหลักประกันความสุจริตของผู้ที่ทำหน้าที่ในการตรวจและพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยจึงได้มีการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่ง และความรับผิดชอบทางอาญาไว้สำหรับองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ โดยในการกำหนดความรับผิดชอบนี้ สอดคล้องกับสาขารัฐสิงคโปร์ที่ได้มีการกำหนดความรับผิดชอบทางอาญาสำหรับการรับรองอันเป็นเท็จ คือ บุคคลใดรับรองพยานหลักฐานที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือรู้ว่าไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นความจริง บุคคลดังกล่าวมีความผิดตามกฎหมายและจะต้องรับโทษทางอาญา ซึ่งถือเป็นหลักประกันความสุจริตให้กับผู้ที่ทำหน้าที่หรือองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้กระบวนการในการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์สามารถตรวจสอบและลงโทษผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่ทุจริต เพื่อเป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย ได้ว่า คำตอบที่ได้มาเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า การจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์นั้น ต้องประกอบไปด้วย รูปแบบองค์กร องค์การกำกับการตรวจสอบการดำเนินการขององค์กร กระบวนการวิธีดำเนินการรับรอง ความรับผิดชอบ พบว่าสมมติฐานนั้นมีความถูกต้อง เพราะการจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ มีความชัดเจนและเหมาะสมแก่การนำมาเป็นรูปแบบองค์กรต่อไป

เป็นพระราชกฤษฎีกาใหม่ ประกอบด้วย 6 หมวด 29 มาตรา ประกอบไปด้วย

บททั่วไป (มาตรา 1-4)

หมวด 1 คณะกรรมการรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 5 ถึง มาตรา 11)

หมวด 2 คณะกรรมการดำเนินการตรวจพิสูจน์และรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 12 ถึง มาตรา 14)

หมวด 3 สำนักงานตรวจพิสูจน์และรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 15 ถึง มาตรา 17)

หมวด 4 กระบวนการตรวจพิสูจน์และรับรอง (มาตรา 18 ถึง มาตรา 23)

หมวด 5 ผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ (มาตรา 24 ถึง มาตรา 25)

หมวด 6 ความรับผิด (มาตรา 26 ถึง มาตรา 28)

บทเฉพาะกาล มาตรา 29

ข้อเสนอแนะ

ร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ที่ได้จากการศึกษาวิจัยหากจะมีการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงต่อไปในภายภาคหน้าอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้จัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ มีประสิทธิภาพและประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม มีข้อเสนอแนะดังนี้

แนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการมาแล้วนั้น นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการจัดทำกฎหมายต้นแบบ เพื่อจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ โดยยกร่างพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์กรรับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... จะทำให้มีต้นแบบในการตรากฎหมายที่มีองค์กรในการทำหน้าที่รับรองพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยเหลือในกระบวนการตรวจพิสูจน์และรับรองความถูกต้องแท้จริงของพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะการตรวจพิสูจน์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์เฉพาะด้าน มีการตรวจสอบภายในและการตรวจสอบภายนอก และเพื่อให้ร่างกฎหมายต้นแบบที่ได้จากการศึกษาวิจัย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม หน่วยงานของรัฐในกระบวนการยุติธรรมควรผลักดันร่างกฎหมายตามขั้นตอนกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยยังพบว่ามีประเด็นที่สามารถนำไปสู่การศึกษาวิจัยต่อไปได้ เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับพยานหลักฐานอิเล็กทรอนิกส์ จึงควรให้มีการทำวิจัยในเรื่อง “การจัดตั้งศาลพิจารณาคดีไซเบอร์”

1) การจัดตั้งศาลพิจารณาคดีไซเบอร์

จากผลของการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นบนโลก ทำให้การกระทำความผิดทางอาญานั้นเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการกระทำความผิดโดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะแยกออกจากการกระทำความผิดทางอาญา การดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ผู้วิจัยจึงเห็นถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ควรมีการกำหนดให้มีความแตกต่างจากการกระทำความผิดทางอาญาทั่วไปในทุกกระบวนการ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีส่วนในการพิจารณาคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรม

บรรณานุกรม

- น้ำแท้ มีบุญสร้าง, “หลักการพื้นฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา” (2557) 33:3 วารสารธรรมศาสตร์
พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบาย พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (1 มกราคม
2561) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม < http://www.mict.go.th/download/law/38_.pdf>.
อุดม รัฐอมฤต, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน (กรุงเทพฯ: นิติธรรม, 2562).
รพีพัฒน์ ศรีศิริรักษ์ ชีระวัฒน์ จันทิก, “ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
งานของฝ่ายสืบสวนในระบบงานยุติธรรม” (2560) 8:1 วารสารคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว
เฉลิมพระเกียรติ.

